

Stanowisko
Zarządu Związku Miast Polskich
w sprawie poselskiego projektu ustawy
o ustroju miasta stołecznego Warszawy

Zarząd Związku Miast Polskich **negatywnie** opiniuje poselski projekt ustawy o ustroju miasta stołecznego Warszawy, zawarty w druku sejmowym 1259. Projekt poselski:

- 1) jest niezgodny z podstawowymi zasadami samorządu terytorialnego, objętymi gwarancjami konstytucyjnymi;
- 2) powstał bez konsultacji z zainteresowanymi jednostkami samorządu terytorialnego, w tym zwłaszcza z gminami, które – wg art. 164 ust. 1 Konstytucji RP – są podstawowymi jednostkami samorządowymi;
- 3) został przedstawiony bez innych, nieodzownych projektów aktów prawnych, w tym zwłaszcza dotyczących finansowania nowej, „metropolitalnej” jednostki samorządu terytorialnego.

Związek Miast Polskich stoi na stanowisku, że przyjmowane rozwiązania powinny spełniać uniwersalne wymogi, pozwalające na budowanie współpracy autonomicznych gmin i powiatów, w drodze konsensusu społecznego i z uwzględnieniem opinii społeczności lokalnych.

Zarząd Związku domaga się **poszanowania woli mieszkańców oraz stanowisk organów: miasta stołecznego Warszawy, 15 innych miast członkowskich Związku oraz pozostałych gmin i powiatów**, położonych na obszarze metropolii warszawskiej. **Wspieramy inicjatywy podejmowane przez zainteresowane społeczności lokalne i ich przedstawicielstwa w celu wyrażenia swoich stanowisk.**

UZASADNIENIE

Zarządzanie terytoriami metropolitalnymi, które stanowią obszary funkcjonalne wielkich miast albo konurbacji, wymaga specyficznych rozwiązań organizacyjnych, mających efektywne podstawy prawne i finansowe. Zasadniczym efektem takich rozwiązań musi być **zapewnienie koordynacji** rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzennego na tym obszarze, a także podstawowych usług publicznych, których zasięg przekracza granice administracyjne jednostek lokalnych.

Podmiot koordynujący powinien dysponować narzędziami (w tym finansami) do podejmowania w niezbędnym zakresie **współdziałania społeczności lokalnych** danego obszaru. Podmiot ten powinien także otrzymać ustawowe uprawnienia do realizacji zadań metropolitalnych, jeśli takie zadania publiczne są określone w przepisach prawa (obecnie polskie prawo wskazuje jedno takie zadanie: transport metropolitalny).

Uprawnienia koordynacyjne z kolei w pewnym stopniu ograniczają samodzielność jednostek, którym te zadania są przypisane, jednak ich nie odbierają, a tylko pozwalają **uzgodnić** wspólne priorytety rozwojowe i cele operacyjne.

Przekazywanie przez społeczności lokalne, położone na tym obszarze, podmiotowi metropolitalnemu zadań własnych może nastąpić w drodze **porozumienia** między zainteresowanymi stronami, albo w statucie podmiotu metropolitalnego, który jest uzgadniany przez te jednostki.

Rozwiązania takie są zawarte w obowiązującej ustawie z dnia 9 października 2015 r. o związkach metropolitalnych, a także w rządowym projekcie ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim, zawartym w druku sejmowym nr 1211.

1. Projekt poselski, tworząc nowy typ jednostki samorządu terytorialnego, której są przekazywane liczne zadania własne gmin obszaru metropolitalnego, a także jest wyposażona w uprawnienia do ingerowania w decyzje organów gmin w zakresie ich zadań własnych, jest sprzeczny z zasadami:

- a) samodzielności gmin w zakresie ich zadań własnych (art. 16 ust. 2 i 165 ust. 2),
- b) pomocniczości i decentralizacji, w myśl których zadania publiczne powinny być realizowane możliwie najbliżej obywateli (preambuła i art. 15 ust. 1 Konstytucji).

Ponadto należy podkreślić, że - zgodnie z Konstytucją - gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego, zatem przekazywanie innej jednostce zadań własnych, które w pozostałych gminach są realizowane bez przeszkód, jest nieuprawnione. Dotyczy to także zadań powiatowych, realizowanych przez Warszawę jako miasto na prawach powiatu.

Trzeba też przypomnieć, że w myśl zasady państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) przypisanie zadań własnych jednostkom samorządu terytorialnego powinno następować w sposób gwarantujący rozłączność kompetencji. Proponowane w projekcie poselskim liczne możliwości ingerowania jednostki metropolitalnej są sprzeczne z tą zasadą.

2. Nie jest dopuszczalne, by organ wykonawczy innej jednostki samorządu terytorialnego stawał się z mocy prawa organem wykonawczym jednostki podstawowej, którą jest gmina. Pozbawia to członków społeczności Warszawy prawa wybierania swojego prezydenta, które ma charakter absolutnie elementarny (art. 15 i 16 oraz 164 i 169 Konstytucji RP).
3. Organ uchwałodawczy podmiotu metropolitalnego powinien być wyłaniany w sposób zapewniający zachowanie proporcjonalności reprezentacji mieszkańców różnych części obszaru metropolitalnego.

Łódź, 17 lutego 2017 r.

(-) *Zygmunt Frankiewicz*
PREZES ZWIĄZKU